



Sog'liqni saqlash  
vazirligi



Oliy va o'rta maxsus  
ta'lim vazirligi



Innovatsion rivojlanish  
vazirligi



Andijon davlat  
tibbiyot instituti

# TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022



RESPUBLIKA VA XALQARO  
YOSH OLIMLAR ILMIIY-AMALIIY  
KONFERENSIYASI  
MATERIALLARI

**2022**  
**12-MAY**  
**ANDIJON**



# TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

RESPUBLIKA VA XALQARO YOSH OLIMLAR  
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYASI

## MATERIALLARI

12-MAY 2022-YIL

**TIBBIYOTNING DOLZARB**  
**MUAMMO**  
**YO**

**RESPUBLIK**  
**ILMIY**

**BOSH MUHARRIR O'RINBOSARLARI**

K.Z.Salaxiddinov, Sh.Ya.Bustanov

# TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

**Qo'llanilganusullar.** Barcha bemorlardan shikoyatlari so'raldi, EGDFS, UQT, UST, qon guruhlari, tekshiruvlari o'tkazildi.

**Natijalar** -Bemorlar qon guruhi va rezus faktori bo'yicha taqsimlandi (1-jadval)

1-jadval

Qon guruhi	Bemorlar soni	Rh +	Rh-
O (I)	301(41,5%)	274	27
A (II)	205(28,3%)	198	7
B (III)	155(21,4%)	146	9
AB (IV)	64(8,8%)	60	4
Jami	725 (100%)	678	47

**Muhokama.**Jarrohlik amaliyotini tanlashda bemorning dastlabki holatini to'liq baholash uchun yetarli bo'lmagan klinik-anamnestik ma'lumotlarga asoslanadi. Organizmning moslashuvchanligi va qon guruhi hisobga olinmaydi. Fikrimizga ko'ra, duodenal yaradan asoratlangan qon ketish kuzatilgan bemorlarda patogenetik asoslangan jarrohlik amaliyotini tanlash uchun klinik-anamnestik, instrumental, gemostaz tizimi ma'lumotlarisiz va ularning o'zaro bog'liqligining ob'ektiv mezonini ishlab chiqishda bemorlarning qon guruhlari inobatga olib tanlash lozim.

**Xulosa.**Bemorlarning qon guruhlari inobatga olgan xolda birinchi (41,5%) va ikkinchi (28,3%) qon guruhlari bemorlar duodenal qon ketishga moyil xisoblandi.klinik belgilari xamda qon guruxi orasida kuchli korrelyatsion bog'lanish mavjud bo'lib bemorlarda maqsadli qon guruxini aniqlash gastroduodenal qon ketish bilan kasallanishda xavf guruxli bemorlarni ajratish imkonini beradi.

## TERMINLARINING SOHADA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI

*F.Baxromjonova – Pediatriya fakulteti 1-kurs talabasi  
M.M.Qo'ziboeva  
Andijon davlat tibbiyot instituti*

Termin – ma'lum fan yoki hunar sohasiga oid tushunchalarni qayd qilish, saqlash va bu sohada to'plangan bilim, tajriba, texnik mahorat va malakani boshqalarga berish vositasidir. Shuning uchun ilm-fan, texnika va ijtimoiy munosabatlarning rivojlanishi terminlarning nazariy va amaliy qiymatini oshiradi. Soha vakillarining bir-birini tushunishlari uchun, ilmiy, ilmiy-pedagogik va muhandis mutaxassislarini tayyorlashda, ilmiy, ilmiy-texnik adabiyotlar va darsliklar yaratishda, xalq xo'jaligi tarmoqlarini rivojlantirishda sifatli va ko'pchilik tomonidan ma'qullangan termin lug'atlarining bo'lishi muhim ahamiyatga ega. Texnika yuqori taraqqiy etgan bir paytda adabiy til ma'lum bir sohalar bo'yicha ixtisoslashishi ro'y beradi. Shu sababli ham mutaxassislar bilan tilshunoslar va oddiy til ixlosmandlarining manfaatlari va qiziqishlari to'qnashadi. Bu to'qnashish masalani tog'ri hal bo'lishiga, manzur va maqbul termini tanlab olishga yordam beradi va yagona yo'nalishni vujudga keltiradi.

Termin – ifodalanayotgan tushunchani aniq tasvirlab berishi kerak. Termin qo'llashdagi aniqlik darhol ro'y bermaydi, yillar davomida tanlash, tartibga solish, nihoyat umumlashtirish, standartlashtirish orqali ro'y beradi.

Terminlarning aniqligi millatning ma'rifati, madaniyatining darajasini ko'rsatadi. Umuman ona tilida terminlarni puxta ishlanishi, tartibga solinishi darsliklar va qo'llanmalar tuzish uchun ham zarur bo'lgan manbadir. Terminlarning ishlanmaganligi va tartibga solinmaganligi nutq uslubiga ham ta'sir etadi, chunki uslubning turli sohalarini yaratuvchi vositalardan biri termindir.

Lotin tili terminologiyasi asosida tibbiyotga oid atamalarning ma'no xususiyatlari oziga xos talablar bilan ta'hlil kilinadi. Lotin tili terminologiyasi ozining tarixi va rivojlanish bosqichiga ega. Turli davrlarga xos bo'lgan rivojlanish jarayonida ham terminlarning mohiyati mazmuni o'zgarishligi mumkin.

Tibbiyot uzoq davrlarni o'z ichiga oladi. "Lotin tilisiz tibbiyotga yo'l yo'q" deb bejiz aytilmaydi. Buning sababi anatomik va davolash sohasiga oid so'zlarning tub mohiyati lotin tilida ifodalanishi barcha mutaxassislariga birdek tushunarlilikidadir. Shunday ekan, lotin tili terminlari uzoq davrlardan beri o'z neytralligiga ega bo'lganligi bilan boshqa atamalardan tubdan farq qiladi. Tibbiyotning fundamental asosini tashkil qilishda asosiy vazifani bajaradi.

## AUTOIMMUN TIREOIDIT BEMORLARDA GEMOSTAZ O'ZGARISHLARI

*Bekchanova Nazokat Ikrom qizi  
Toshkent tibbiyot akademiyasi*

**Mavzuning dolzarbligi.** Autoimmun tireoidit, uning funksiyasining gipotireoz va gipertireoz ko'rinishidagi buzilishlari endokrin kasalliklar orasida keng tarqalgan patologiyalaridan biridir. So'nggi yillarda atrof-muhit holatining yomonlashuvi, aholining ratsionida yod yetishmasligi, autoimmun kasalliklar bilan bog'liq bo'lgan tireoid kasalliklarining sezilarli o'sishi kuzatildi. Adabiyotlardagi ma'lumotlarga ko'ra, O'zbekiston aholisining 4-5% tireoid patologiyaning eng keng tarqalgan shakli bo'lgan autoimmun tireoidit (AIT) bilan kasallangan. Autoimmun tireoidit erkaklar va ayollar orasida 1:4-1:6 nisbatda uchraydi. Bolalardagi AIT barcha tireoid kasalliklarining 40% ni tashkil qiladi. Ayollarda gipotireoz erkaklar gipertireoziga qaraganda 6 marta ko'p uchraydi. Gemostaz buzilishi bilan kechuvchi

# TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

kasalliklarining sabablari juda xilma-xil bo'lib, ularning orasida trombotsitlar patologiyasi keng tarqalgan. Bu o'zgarishlar 80% hollarda qon ketishlarga olib keladi. Gemostaz bu qon tomir devori shikastlanganda qon ketishini to'xtadi va qon oqimini tiklab ta'sir qiluvchi reaksiyalar majmuasidir. Qon oqimining normal holati uchta asosiy tizim: koagulyatsion, fibrinolitik va antikoagulyatsion tizimlar o'rtasida dinamik muvozanat bilan ta'minlanadi.

**Maqsad va vazifalar.** Autoimmun tireoidit gipotireoz bosqichidagi bemorlarda gemostaz tizimi o'zgarishlarini baholash.

**Material va metodlar.** Tadqiqot natijalariga ko'ra autoimmun tireoidit bemorlarda qon tomir va plazma gemostaz holati hamda TTG, T3, T4 gormonlar holati kuzatilgan.

**Natija.** Autoimmun tireoidit bemorlarda koagulyatsion tizimda turli xil o'zgarishlar kuzatildi: fibrinogen miqdorining oshishi, trombotsitlar sonining kamayishi va ularning funksional faolligi o'zgarishi bilan namoyon bo'ldi. Shu bilan birga turli og'irlik darajasidagi anemiya aniqlandi.

**Xulosa.** Autoimmun tireoidit bemorlarda tireoid patologiyasi gipo - yoki giperkoagulyatsion holat bilan birga kechishi mumkinligini ko'rsatdi, bu o'zaro ta'sirlarning asosiy mexanizmlari hali aniqlanmagan. Shuning uchun qalqonsimon bez kasalliklarida gemostaz tizimi ko'rsatkichlari va endoteliy markerlarini o'rganish zarur.

## ARTERIAL GIPERTONIYANING FARMAKOTERAPIYASIDA "TAYMER DORI KUTI" NING AXAMIYATI

*Bektashev I., Qodirova G.I., Toshtemirova I.M.  
Fakultet terapiya kafedrası  
Andijon davlat tibbiyot instituti*

**Kirish.** Bugungi kunda yurak-qon tomir kasalliklari nogironlik va aholining bevaqt o'limi sabablari orasida birinchi o'rinni egallaydi. Arterial gipertenziya kechishi baxolash nishon a'zolarining holatiga, xavf omillari va ular bilan bog'liq klinik sharoitlar mavjudligiga, shuningdek bemorlarning terapiyaga rioya qilishiga bog'liq.

**Tadqiqotning maqsadi.** Turli klinik vaziyatlarda gipertenziya xolatining xususiyatlarini aniqlash, antihipertenziv terapiya samaradorligining qo'shimcha mezonlarini aniqlash, kasallikning klinik variantiga qarab gipertenziyani davolashga differentsial yondashuvni ishlab chiqish.

**Material va tadqiqot usullari:** ADTI klinikasida kardiologiya bo'limiga yotqizilgan 40 nafar gipertonik bemorlar guruhi tekshirildi. Bemorlar orasida 42 yoshdan 74 yoshgacha bo'lgan 19 ayol va 21 erkak (o'rtacha yoshi 50,6 ± 0,7 yil). Birinchi guruh 35-50 yoshdagi nisbatan sog'lom 10 kishidan iborat edi. Ikkinchi guruh gipertoniya II bosqich tashxisi bo'lgan 20 nafar bemordan iborat edi. AG II-III daraja. Xavf 3 (yuqori), uchinchi guruh - gipertenziya II bosqich tashxisi bilan 20 bemor. AG II-III daraja. Xavf 4 (juda yuqori)+YuIK. stenokardiya, FS II. Umumiy klinik tekshiruvning bir qismi sifatida barcha bemorlar 24 soatlik qon bosimi monitoringi (ABM) o'tkazildi va tashriflar oralig'ida AQB o'zgaruvchanligi o'rtacha AQB qiymatlaridan standart og'ish sifatida hisoblab chiqildi. Hayot sifatini o'rganish uchun har bir bemor MOS-SF-36 so'rovnomasining (MOS-SFItemShortFormHealthSurvey) versiyasini ifodalovchi so'rovnomanini to'ldirdi.

**Natijalar va muhokama.** Taqqoslangan guruhlardagi bemorlarda yosh farqlari yo'q edi. Uchinchi guruhdagi hayotiylik shkalasi bo'yicha hayot sifati parametrlarining qiymatlari nazoratga qaraganda ancha past edi (mos ravishda 62,4±16 va 73,6±13,6; p=0,01). I va II guruhlar o'rtasidagi shunga o'xshash farqlar ruhiy salomatlik shkalasida (MH) qayd etilgan: mos ravishda 68,2 ± 15,6 va 79,3 ± 10,7, p = 0,01. AD bilan og'rigan bemorlarning yarmida SBP o'zgaruvchanligi yuqori bo'lgan (> 4,8 mm Hg), 24,4% esa yuqori o'zgaruvchanlikka ega (> 8,35 mm Hg). ABPM ma'lumotlariga ko'ra, kechalari SBP o'zgaruvchanligi (> 15 mm Hg) II guruh bemorlarining 26% da qayd etilgan; DBP o'zgaruvchanligi kechayu kunduzning ortishi tekshirilgan II guruhning 5% da aniqlandi. Bundan tashqari, ichida HD+CHD bilan og'rigan bemorlar guruhida 47,4% hollarda nondipper tipidagi sirkadiyalik ritm buzilishlari qayd etilgan, bu, ehtimol, simpatik asab tizimining haddan tashqari faollashishi bilan bog'liq.

**Xulosalar.** Gipertenziya uchun maxsus dasturiy ta'minotdan foydalangan holda tahlil qilingan tadqiqotlarda arterial gipertenziya bilan og'rigan bemorlarning 95 foizida antihipertenziv terapiya zarurati aniqlangan, ma'lum farmakologik guruhlar uchun ko'rsatmalar va kontrendikatsiyalarni hisobga olgan holda kombinatsiyalangan antihipertenziv terapiya buyurilgan. Shunday qilib, "Taymer dori quticha" kabi innovatsion texnologiyalar nafaqat gipertoniya bilan og'rigan odamlarda antihipertenziv terapiya zarurligini tahlil qilish, balki arterial gipertenziyani boshqarishda ham talabga ega bo'lish imkonini beradi.

# TIBBIYOTNING DOLZARB MUAMMOLARIGA INNOVATSION YONDASHUV 2022

49	EVALUATION OF THE QUALITY OF MARKETING COMMUNICATIONS IN THE SPHERE OF HEALTH CARE ON THE INTERNET <i>Rakhimov A., Mirsaidova H.M.</i>	36
50	DIAGNOSIS AND CORRECTION OF LEFT VENTRICULAR DIASTOLIC FUNCTION VENTRICULAR FUNCTION IN PATIENTS WITH CORONARY HEART DISEASE <i>Yusuvaliyev M.D., Bektashev I.B., Toshtemirova I. M.</i>	37
51	DETECTION AND CORRECTION OF CHANGES IN THE LEFT VENTURAL DIASTOLIC FUNCTION IN PATIENTS WITH ISCHEMIC DISEASE <i>Yusuvaliyev M.D., Bektashev I.B., Toshtemirova I.M.</i>	38
52	FACTORS COUSING BRONCHO OBSTRUCTION IN CHILDREN <i>Turakulova H.E., Azizova N.D.</i>	38
53	INCIDENCES OF THORACOABDOMINAL TRAUMA IN ANDIZHAN PROVINCE <i>S.M.Yakhyoev., G.M.Khodzhimatov</i>	39
54	SURGICAL CARE IN PATIENTS WITH THORACOABDOMINAL INJURIES IN THE CONDITIONS OF THE NEW CORONAVIRUS INFECTION COVID-19 PANDEMIC (literature review with a brief analysis of clinical material) <i>S.M.Yahyoev., G.M.Khodzhimatov</i>	40
55	ACTIONS ROLINOZ DRUG IN NEURODERMATITIS <i>Yakubova M.A., Dormonov B.A.</i>	40
56	COMBINED TREATMENT OF PATIENTS WITH DRUG MELOXICAM FURUNCULOSIS <i>Yakubova M.A., Dormonov B.A.</i>	41
57	THE RESULTS OF THE APPLICATION OF THE DRUG IN PATIENTS MELOXICAM PINK LICHEN <i>Yakubova M.A., Dormonov B.A.</i>	41
58	BRONXOPULMONAR PATOLOGIYALI BEMORLAR YOSHIGA NISBATAN EKG O'ZGARISHLARI <i>A'zamov Abror Shuxrat o'g'li</i>	41
59	GANODERMA LUCIDUM ZAMBURUG'I YORDAMIDA KO'KRAK BEZI VA PROSTATA BEZI SARATONIGA QARSHI O'ZBEKISTONDA KURASHISH <i>Abdulboqiyev Sh., Matazimov M.</i>	42
60	AROMATERAPIYADA YANGI INNOVATSION USULLARNI ISHLAB CHIQISH <i>Abdulhamidov Mirzo Bobur Nurillo o'g'li, Maxmudova Zuxraxon Javlonbek qizi., Matazimov Muhammadjon</i>	43
61	KORRUPSIYANING TARIXIY O'ZAKLARI <i>Abdulhayev I., Xadjamuratova M.X.</i>	43
62	KORRUPSIYANING KELIB CHIQISH SABABLARI <i>Abdullayev M., Xadjamuratova M.X.</i>	44
63	XOMILADORLIKDA VARIKOZ KASALLIGI PAYDO BO'LGAN AYOLLARDA XOMILADORLIKNI VA TUG'RUQNI KECHISHI <i>Abdumannopova Zarnigor Ma'ruffjon qizi, Yuldasheva Ozoda Sobirovna.</i>	44
64	ISHEMIK INSULTGA OLIB KELUVCHI XATAR OMILLARI <i>Abdullayev A.M., Karimov B.B.</i>	45
65	JADIDCHILIK TARIXIDAN <i>Abdulaziz Abduqodirov, Nodira Nurmatova</i>	46
66	AMIR TEMUR- BUYUK DAHO <i>Abdulaziz Abduqodirov, Nodira Nurmatova</i>	46
67	POLIPOZ RINOSINUSITDA YALLIG'LANISH VA IMMUNITET NAMOYON BO'LISHINING XUSUSIYATLARI <i>Axmadjonov M.A., Tojiboyev A.A.</i>	47
68	SURUNKALI POLIPOZ RINOSINUSITNI DAVOLASH <i>Axmadjonov M.A., Tojiboyev A.A.</i>	47
69	QON KETISH BILAN ASORATLANGAN DUODENAL YARALARDA GENETIK OMILLARNING ROLI <i>Alimov S.U., Malonov O.R.</i>	48
70	TERMINLARINING SOHADA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI <i>Baxromjonova F., Qo'ziboeva M.M.</i>	49
71	AUTOIMMUN TIREOIDIT BEMORLARDA GEMOSTAZ O'ZGARISHLARI <i>Bekchanova Nazokat Ikrom qizi</i>	49
72	ARTERIAL GIPERTONIYANING FARMAKOTERAPIYASIDA "TAYMER DORI KUTI" NING AXAMIYATI <i>Bektashev I.B., Qodirova G.I., Toshtemirova I.M.</i>	50